

АНОТАЦІЯ

Цзян Пань. Управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент (Галузь знань 07 – Управління та адміністрування). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2024.

Дисертація присвячена розробленню теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій в аспекті поглиблення міжтериторіального партнерства України та Китаю.

Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку територій України і основних показників їх соціально-економічного зростання дозволив встановити наростання диспропорційності темпів інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів. Виявлено і систематизовано причини низького рівня інвестиційно-інноваційного зростання територій, зумовлені недосконалістю інституційного середовища і нерозвиненістю інститутів підтримки їх розвитку, низькою ефективністю інвестиційної політики та нерациональним розподілом інвестицій, застарілістю, а в деяких регіонах і взагалі відсутністю, територіальної інфраструктури продукування та комерціалізації інновацій і нерозвиненістю міжрегіональних комунікацій.

Деструктивна дія зазначених факторів загострюється у зв'язку з тим, що сучасній системі територіального управління притаманні багаточисленні протиріччя, зумовлені невідповідністю практики управління інвестиційно-інноваційними процесами як на рівні регіонів, так і країни в цілому, принципам забезпечення сталого інвестиційно-інноваційного розвитку територій. Виділено протиріччя в системі управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій, що

створюють загрозу подальших деструктивних територіальних змін. Обґрунтовано, що дієвим інструментом нівелювання встановлених протиріч і базисом забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку територій є міжтериторіальне партнерство як джерело продуктивності, стійкості та безпеки, інноваційних ідей та знань, інвестицій, інформації та інструмент вирівнювання територіальних дисбалансів і забезпечення інфраструктурного розвитку регіонів країни. Зазначене склало основу підходу до управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій, що ґрунтується на пріоритеті та використанні конгруентних властивостей міжтериторіальної співпраці і передбачає ідентифікацію протиріч у системі управління інвестиційно-інноваційним зростанням територій та особливостей їх прояву.

Ґрунтуючись на вивченні практики застосування міжтериторіального співробітництва під час впровадження ініціатив інвестиційно-інноваційного розвитку територій, здійснено систематизацію інструментів міжтериторіального партнерства країн, що враховує переваги і можливості поглиблення міжнародних комунікацій з лідерами у сфері інвестиційно-інноваційного розвитку територій та передбачає поділ інструментів на інституційні, інфраструктурні, фінансово-інвестиційні та комунікаційні.

Масштабність реалізованих Китаєм інвестиційно-інноваційних проєктів за активної співпраці з іншими країнами дозволила позиціонувати його як ключового партнера в напрямі розроблення та реалізації ініціатив інвестиційно-інноваційного зростання територій України. Вивчення особливостей співпраці України та Китаю дозволило дійти висновку щодо нереалізованості потенціалу їх міжтериторіального партнерства і концентрації ресурсів лише на окремих напрямках соціально-економічного співробітництва. Розкрито перспективні і далекосяжні напрями інвестиційно-інноваційної співпраці України та Китаю. Доведено

пріоритетність інноваційно-інвестиційної співпраці країн за напрямками: формування зони вільної торгівлі між Україною та Китаєм; розбудова транснаціональних промислових конгломератів і локалізації в Україні виробництва високотехнологічної продукції; розширення інноваційно-технологічного співробітництва країн, у т. ч. започаткування спільних науково-дослідних проєктів; розбудова спільної інноваційної інфраструктури, зокрема українсько-китайських індустріально-інноваційних парків; розбудова цифрових платформ і формування цифрового простору інноваційно-інвестиційної співпраці; реалізація інвестиційних проєктів, спрямованих на впровадження нанотехнологій та новітніх розробок у високотехнологічних сферах; започаткування спільних науково-дослідних ініціатив у космічній галузі тощо.

Аналіз еволюції теорії розвитку просторових соціально-економічних систем дозволив встановити поступовий перехід від гнучкої спеціалізації територій, що концентрує увагу на застосуванні гнучких управлінських технологій і формуванні гнучких відносин між стейкхолдерами, до екосистемного розвитку територій, в основі якого знаходяться колаборативні інвестиційно-інноваційні процеси, синергія міжрегіональних комунікацій, цифрові компетенції та інтелектуальні конкурентні переваги територій.

Вивчення сучасних теоретичних підходів до забезпечення інвестиційно-інноваційного зростання територій дозволило встановити, що недостатньо висвітленим у наукових дослідженнях залишається зміст категорії управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій. Зважаючи на еволюцію теорії розвитку територій і беручи за основу існуючі наукові напрацювання у сфері забезпечення їх інноваційного та інвестиційного зростання, поняття управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій запропоновано розглядати з позиції процесу розроблення та впровадження стратегічних і проєктних ініціатив,

спрямованих на стале інвестиційно-інноваційне зростання територій шляхом використання їх внутрішніх резервів і потенціалу конгруентності системи управління територіальними інвестиційно-інноваційними локаціями.

Для прискорення інвестиційно-інноваційних змін на територіальному рівні запропоновано впровадження механізму управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій, що передбачає поетапну реалізацію перспективних інструментів розширення міжтериторіальної співпраці країн у напрямі реалізації спільних інвестиційно-інноваційних проєктів. Виділено інструменти розвитку міжтериторіального партнерства країн у розрізі ініціаторів їх впровадження: інструменти публічного (інституції влади) та суспільного управління (громадський сектор), бізнес-впливу (бізнес-сектор) і конгруентні інструменти, що сприятимуть максимальній залученості всіх учасників до реалізації ініціатив інвестиційно-інноваційного зростання просторових територіальних локацій.

З метою якісної реалізації цифрових змін на рівні території як базису забезпечення його інвестиційно-інноваційного розвитку в умовах цифровізації розроблено модель формування компетенцій у сфері управління інвестиційно-інноваційним зростанням територій, в якій визначено ключових стейкхолдерів процесу управління їх інвестиційно-інноваційним зростанням і розкрито технології генерування зацікавленими особами цифрових компетенцій, необхідних для реалізації проєктних ініціатив в умовах цифрової трансформації середовища комунікаційної співпраці. Особливістю даної моделі є створення Центру управління компетенціями інвестиційно-інноваційного розвитку територій, в межах якого сформуються умови для колаборації учасників процесу управління інвестиційно-інноваційним зростанням територій на основі традиційних комунікацій і цифрових технологій підтримки процесів співпраці.

Обґрунтовано мету, ключові завдання центру та визначено, що його створення дозволить забезпечити ефективну реалізацію запланованих інвестиційно-інноваційних проєктів соціально-економічного зростання територій.

Встановлено, що формування стратегічних партнерських відносин України та Китаю і ефективна реалізація спільних інвестиційних проєктів потребує створення організаційного базису їх забезпечення. Досліджено світовий та вітчизняний досвід розбудови об'єктів інноваційної просторової інфраструктури, особливості державного регулювання і стимулювання їх створення. Розроблено екосистему управління проєктами інвестиційно-інноваційного розвитку територій, що включає традиційну та цифрову платформи розроблення і впровадження проєктів інвестиційно-інноваційного зростання територій і передбачає формування спільного українсько-китайського екоіндустріального парку. Визначено інституції управління та комунікації з питань розроблення і реалізації проєктів інвестиційно-інноваційного розвитку територій, суб'єкти інфраструктурного забезпечення та потенційних учасників екоіндустріального парку, що дозволить сформувати бінарне середовище для акумулювання і перерозподілу ресурсів під час реалізації спільних інвестиційно-інноваційних проєктів.

Встановлено, що в умовах цифровізації соціально-економічних процесів і експоненціального зростання даних потребують перегляду інструменти реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів. З метою нівелювання ризиків асиметричності даних і підвищення обґрунтованості управлінських рішень у процесі розроблення та реалізації спільних проєктів розвитку територій розроблено технологію управління проєктами їх інвестиційно-інноваційного зростання, що ґрунтується на особливостях трансформації принципів та підходів до управління проєктами в умовах цифровізації і розкриває етапи, інструменти та переваги впровадження

data-driven управління проєктними ініціативами у сфері інвестиційно-інноваційного зростання територій.

Ключові слова: управління інвестиційно-інноваційним розвитком, території, протиріччя, міжтериторіальне партнерство, конгруентність, цифровізація, екосистема, механізм, управління цифровими компетенціями, управління проєктами інвестиційно-інноваційного розвитку.